

ДОСВІД ВПРОВАДЖЕННЯ ВІДКРИТИХ РЕСУРСІВ У ХАРКІВСЬКОМУ НАЦІОНАЛЬНОМУ ПЕДАГОГІЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ

В умовах кризи загострюється увага освітньої спільноти до досліджень, які актуалізують розв'язання проблем якості цифрової підготовки спеціалістів та розробку комплексних інноваційних заходів. У відповідності до Цілей сталого розвитку¹, які мають бути реалізовані до 2030 року, змінюється освітній простір та посилюється увага до неперервної професійної підготовки фахівців. Разом з тим, привертають увагу проблеми більш широкого розуміння інклюзивної освіти, зокрема, професійного та технічного спрямування, що акцентують на відкритості та справедливості у суспільстві, в тому числі доступності відповідних навичок, засобів й можливостей для всіх. Перспективними є дослідження відкритої освіти, що спрямовані на питання соціальної інклюзивності незахищених, вразливих та недостатньо представлених груп, коли ніхто не виключається на основі будь-яких характеристик чи уподобань.

В умовах вимушеної ізоляції заклики спільноти OER4Covid з партнерськими установами та організаціями по всьому світу продемонстрували життєво вагомим значення цифрового культурного ландшафту, що підштовхнуло людей працювати разом як творча й інноваційна спільнота. Безсумнівим стає потенціал відкритих ресурсів цифрової культурної спадщини для різних методів спільного використання, адаптації, інтеграції та перетворення. Рух політики відкритої освіти передбачає багаторазове використання ресурсів для викладання, навчання та дослідження у відповідності до ліцензій Creative Commons². В широкому розумінні відкрита освіта є доступною усім бажаючим. Одним із напрямів провідних організацій сфери OpenGLAM³ є цілеспрямований пошук ефективних рішень щодо збереження, використання та розвитку культурної спадщини як в освіті, так й в суспільстві в цілому, що реалізовано в ресурсах Europeana, Wikimedia, Google Arts and Culture, Open Culture, Opera Vision, Creative Live тощо.

Тим часом залишається актуальною проблема визначення ролі впровадження засобів відкритого рівного та необмеженого доступу до культурної спадщини в умовах

¹ У 2015 році Організація Об'єднаних Націй прийняла Порядок денний 2030 для сталого розвитку – набір з 17 цілей сталого розвитку (SDG). URL: <https://sustainabledevelopment.un.org/sdgs>

² <https://www.creativecommons.org.ua/>

³ Galleries, Libraries, Archives and Museums

трансформаційних перетворень освіти, що потребують її масового впровадження та використання в у навчально-виховний процес студентів соціально-гуманітарної сфери.

Мета статті. Розкриття особливостей впровадження відкритих освітніх ресурсів цифрової культурної спадщини у навчально-виховний процес мистецького факультету.

Сьогодні креативне перетворення та критичне осмислення викликів цифрових інновацій для суспільства стало розв'язком – це провідний напрям формування компетентностей фахівця до дієвої взаємодії у цифровому середовищі. Відкрита освіта⁴ надає можливість навчатися дистанційно, використовувати відкритий контент, наприклад, відкриті освітні ресурси (вільно розповсюджені підручники, навчальні відео-лекції, дані відкритих бібліотек та архівів). Масові відкриті онлайн курси (MOOCs) створюють мережу користувачів, що використовують інтерактивні форуми відповідних платформ, до яких можуть бути підключені всі зацікавлені навчатись.

Різноманітні засоби відкритої освіти [1, 4] дозволяють реалізувати адаптивний підхід до підвищення якості людського капіталу, гармонізації трансформаційних процесів щодо значущості особистих якостей протягом життя та позитивних зрушень у свідомості людини при переході до суспільства знань. У такий спосіб, вагомого значення набувають сучасні ресурси цифрової культурної спадщини, що допомагають студентам досліджувати світ, у якому вони живуть, та підтримують їх активну позицію до розвитку як у сфері суспільно-гуманітарних, так й природничих дисциплін. Зокрема, розвиток екосистеми Europeana⁵, що є скарбницею артефактів різних сфер діяльності людини, доводить її вагоме педагогічне значення для освіти, пов'язане з можливістю сприяти міждисциплінарним зв'язкам серед ресурсів, які були традиційно окремо розташовані.

Використання ресурсів цифрової культурної спадщини Europeana, що є інновацією у сфері агрегаторів культурної спадщини, надає більш глибокого розуміння перспектив відкритої освіти, кінцева мета якої не тільки відкрити дані, але й зробити їх корисними для створення відкритих знань. Екосистема Europeana – це Європейська ініціатива для масового опрацювання даних, призначення інструментів якої сприяє відкритому, обізнаному та творчому суспільству у розумінні і використанні спільної культурної спадщини для освіти, досліджень, творчості та відпочинку. З огляду на це, реалізовано можливості для сприяння культурному розмаїттю, підвищенню толерантності у суспільстві, посиленню соціальної згуртованості, що обумовило залучення студентів до якісного навчання, співпраці через

⁴ Open Science. URL: <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/open-science>

⁵ Мільйони предметів культурної спадщини з близько 4000 установ по всій Європі доступні в Інтернеті через веб-сайт колекцій Europeana. URL: <https://www.europeana.eu/>

формування стійкої зацікавленості та допитливості.

Нагальний інтерес до програм особистісно-професійного розвитку освітян обумовив розробку курсу щодо засобів цифрової підготовки студентів факультету мистецтв для успішного навчання в університеті. В нашому дослідженні значну увагу було приділено використанню цифрової культурної спадщини Europeana [5], що спрямовано на навчання студентів опрацюванню відкритих освітніх ресурсів та визначення ролі атрибуції у відповідності до правил ліцензування Creative Commons. Продуктивна взаємодія щодо зазначених питань сприяє розбудові екосистеми академічної доброчесності, цифрового добробуту та плідної співпраці відповідальних громадян цифрового простору.

Студенти можуть не просто переглядати вміст ресурсів цифрової культурної спадщини та завантажувати зображення, вони можуть контекстуалізувати вміст на власному досвіді, допомогти у співпраці щодо колекцій, перекладі, транскрибації тощо. Водночас, найважливішим є те, що студенти, співпрацюючи зі світовим культурним співтовариством, можуть пов'язувати предмети колекції зі своїм природним середовищем існування, яке надає значення власним колекціям, наприклад, участь у проекті розробки збірки матеріалів для вчителів. Такий підхід активізує діяльність студентів, що опановують засоби критичного мислення і рефлексивної діяльності, не тільки у мистецькій площині, але й в педагогічній – на основі використання е-портфоліо. Портфоліо як засіб формувального оцінювання призначено для вимірювання результатів навчальної діяльності через представлення низки аргументованих досягнень та рефлексивних форм самооцінювання [2, 3].

Оскільки Україна є невід'ємною частиною Європейського мистецького та культурного простору, ґрунтовні дослідження за темами щодо мультикультурного синтезу традицій та інновацій проводяться в галузі дизайну одягу. Важливим напрямом формування професійних та громадянських засад руху сучасної дизанерської думки є вивчення спільної історії дизайну в Європі на кафедрі дизайну факультету мистецтв. Національний костюм не існує окремо від його культури, дизайнери запозичують форми, орнаментику, стилістику й кольори, згодом змінюючи їх, орієнтуючись на потреби суспільства. Етнічний стиль має унікальну можливість бути різноманітним, що привертає увагу своєю самобутністю, екзотичністю, безліччю варіацій для створення колекцій. В роботах студентів цінується образна трансформація наприклад, чоловічого костюму іспанської кориди у жіночий наряд.

Дисципліна «Історія дизайну» торкається багатьох аспектів європейського дизайну, вивчає традиційні школи (зокрема, «Баухауз», «ВХУТЕМАС») та інноваційні підходи, зокрема проектний підхід, що спрямовано на опанування різноманітними засобами розвитку дизайн-мислення. Завдяки відкритим освітнім ресурсам студенти кафедри дизайну мають

можливість створювати власні проекти, використовуючи історичні образи та досягнення відомих майстрів як джерело натхнення під час віртуального знайомства з історією провідних шкіл дизайну та різноманітними стилями попередніх століть.

Висновки. Сучасний етап глобалізації суспільства характеризується широким інтересом до національної культури народів світу, вплив якої є актуальною темою в процесі світоглядного і професійного самовизначення особистості. Відродження традицій етнохудожньої культури, збереження та передача новим поколінням національної ідентичності та глибоке осмислення основ світового та національного мистецтва є провідними напрямками підготовки студентів не тільки мистецького галузі. З орієнтацією на провідну мету педагогічної освіти у формуванні педагога-дослідника нової української школи, усвідомлення ролі спільної культурної спадщини стає одним з ключових ланцюгів якісних процесів креативного перетворення та критичного осмислення викликів цифрових інновацій для суспільства сталого розвитку.

Список літератури: 1. Биков, В., Вернигора, С., Гуржій, А., Новохатько, Л., Спирін, О., Шишкіна, М. (2019) Проектування і використання відкритого хмаро орієнтованого освітньо-наукового середовища закладу вищої освіти. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://journal.iitta.gov.ua/index.php/i-tlt/article/view/> 2. Кремень, В. Г., Ільїн, В. В. (2020). Презентація візуальної грамотності в освітньому процесі та її експлікація в культурі мислення. Інформаційні технології і засоби навчання, 75(1), 1-12. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://doi.org/10.33407/itlt.v75i1.3660> 3. Kukhareno, V., Oleinik, T. Open Distance Learning For Teachers. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://ceur-ws.org/Vol-2393/> 4. Conole G., Brown M. (2018) Reflecting on the Impact of the Open Education Movement. Journal of Learning for Development. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.jl4d.org/index.php/ejl4d/article/view/314> 5. Truyen, F. (2020) Digital Transformation, ICT and Cultural Heritage: let's rethink Open Access. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://culturalstudies-leuven.net/2020/09/15/digital-transformation-ict-and-cultural-heritage-lets-rethink-open>

Bibliography (transliterated): 1. Bykov, V., Vernigora, S., Gurzhiy, A., Novokhatko, L., Spirin, O., Shishkina, M. (2019) Proektuvannya i vykorystannya vidkrytoho khmaro oriyentovanoho osvitr'no-naukovoho seredovysycha zakladu vyshchoyi osvity. [Design and use of open cloud-oriented educational and scientific environment of higher education institution.] Access mode: <http://journal.iitta.gov.ua/in-dex.php/itlt/article/view/> [in Ukrainian]. 2. Kremen, V. H., Ilyin, V. V. (2020). Prezentatsiya vizual'noyi hramotnosti v osvitr'omu protsesi ta yiyi eksplikatsiya v kul'turi myslennya. Informatsiyeni tekhnolohiyi i zasoby navchannya [Presentation of visual literacy in the educational process and its explication in the culture of thinking. Information technologies and teaching aids]. Access mode:

<https://doi.org/10.33407/itlt.v75i1.3660> [in Ukrainian] 3. Kukharenko, V., Oleinik, T. Open Distance Learning For Teachers. Access mode: <http://ceur-ws.org/Vol-2393/> 4. Conole G., Brown M. (2018) Reflecting on the Impact of the Open Education Movement. Journal of Learning for Development. Access mode: <http://www.jl4d.org/index.php/ejl4d/article/view/314> 5. Truyen, F. (2020) Digital Transformation, ICT and Cultural Heritage: let's rethink Open Access. Access mode: <https://culturalstudies-leuven.net/2020/09/15/digital-transformation-ict-and-cultural-heritage-lets-rethink-open>

Олійник Т. О., Григорова Л. С., Куратова М. Г., Чоботова Я. В.

ДОСВІД ВПРОВАДЖЕННЯ ВІДКРИТИХ РЕСУРСІВ У ХАРКІВСЬКОМУ НАЦІОНАЛЬНОМУ ПЕДАГОГІЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ

Розглянуто особливості впровадження відкритих освітніх ресурсів цифрової культурної спадщини у навчально-виховний процес мистецького факультету. За результатами експериментальних досліджень зроблено висновок, що усвідомлення ролі спільної культурної спадщини стає одним з ключових ланцюгів якісних процесів креативного перетворення та критичного осмислення викликів цифрових інновацій.

Ключові слова: якість освіти; відкриті освітні ресурси; цифрові засоби; культурна спадщина.

Oliyuk T. O., Grigorova L. S., Kuratova M. G., Chobotova Ya. V.

EXPERIENCE IMPLEMENTATION OF OPEN RESOURCE IN H. S. SKOVORODA KHARKIV NATIONAL PEDAGOGICAL UNIVERSITY

Peculiarities of the implementation of open educational resources of digital cultural heritage in the educational process of the art department are considered. According to the results of experimental work the conclusion confirmed that awareness of the role of common cultural heritage is becoming one of the key chains of qualitative processes of creative transformation and critical understanding of the challenges of digital innovation.

Key words: quality education; open educational resources; digital means; cultural heritage.

Олейник Т. А., Григорова Л. С., Куратова М. Г., Чоботова Я. В.

ОПЫТ ВНЕДРЕНИЯ ОТКРЫТЫХ РЕСУРСОВ В ХАРКОВСКОМ НАЦИОНАЛЬНОМ ПЕДАГОГИЧЕСКОМ УНИВЕРСИТЕТЕ

Рассмотрены особенности внедрения открытых образовательных ресурсов цифрового культурного наследия в учебно-воспитательный процесс факультета искусств. Результаты экспериментального исследования подтвердили, что осознание роли общего культурного наследия становится одним из стержневых вопросов качества процессов креативного преобразования и критического осмысления вызовов цифровых инноваций.

Ключевые слова: качество образования; открытые образовательные ресурсы; цифровые средства; культурное наследие.

УДК 342.7(477):004.056

Перевалова Л. В, Окладна М. Г.

м. Харків, Україна

ПРОБЛЕМИ ЗАХИСТУ ПРАВ ЛЮДИНИ В УМОВАХ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ

Сьогодні національна безпека будь-якої держави залежить від інформаційної безпеки, створення якої є проблемою як для України, так і для інших країн світу. Глобальна інформатизація охоплює всі сфери держави – економічну, військову, політичну, промислову та інші. Інформаційна безпека – це система суспільних відносин, яка виражає зв'язок між інтересами особи, суспільства та держави в сфері інформації та правовим забезпеченням їх захисту від можливих внутрішніх і зовнішніх загроз. У країнах ЄС інформаційна безпека спрямована на створення умов, при яких забезпечується стан захищеності прав людини в інформаційній сфері, як основна мета і цінність інформаційної безпеки.

В сучасних умовах проблема положення людина в інформаційному суспільстві, її інтереси в інформаційній сфері, реалізація конституційних прав людини та громадянина на доступ до інформації, на використання інформації в інтересах здійснення не забороненої законом діяльності, фізичного, духовного і інтелектуального розвитку та у захисті інформації, що забезпечує особисту безпеку є актуальною не тільки для нашої держави, а й для багатьох країн світу.